

Teresa Wieczorek
Józef Soja

GEOGRAFIA

PRZYKŁADOWE ARKUSZE
DLA POZIOMU
PODSTAWOWEGO
I ROZSZERZONEGO

MATURA 2007

Publikacja współfinansowana
przez Europejski Fundusz Społeczny

EFŚ

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Łucka 11, 00-842 Warszawa
e-mail:

efs@cke.edu.pl

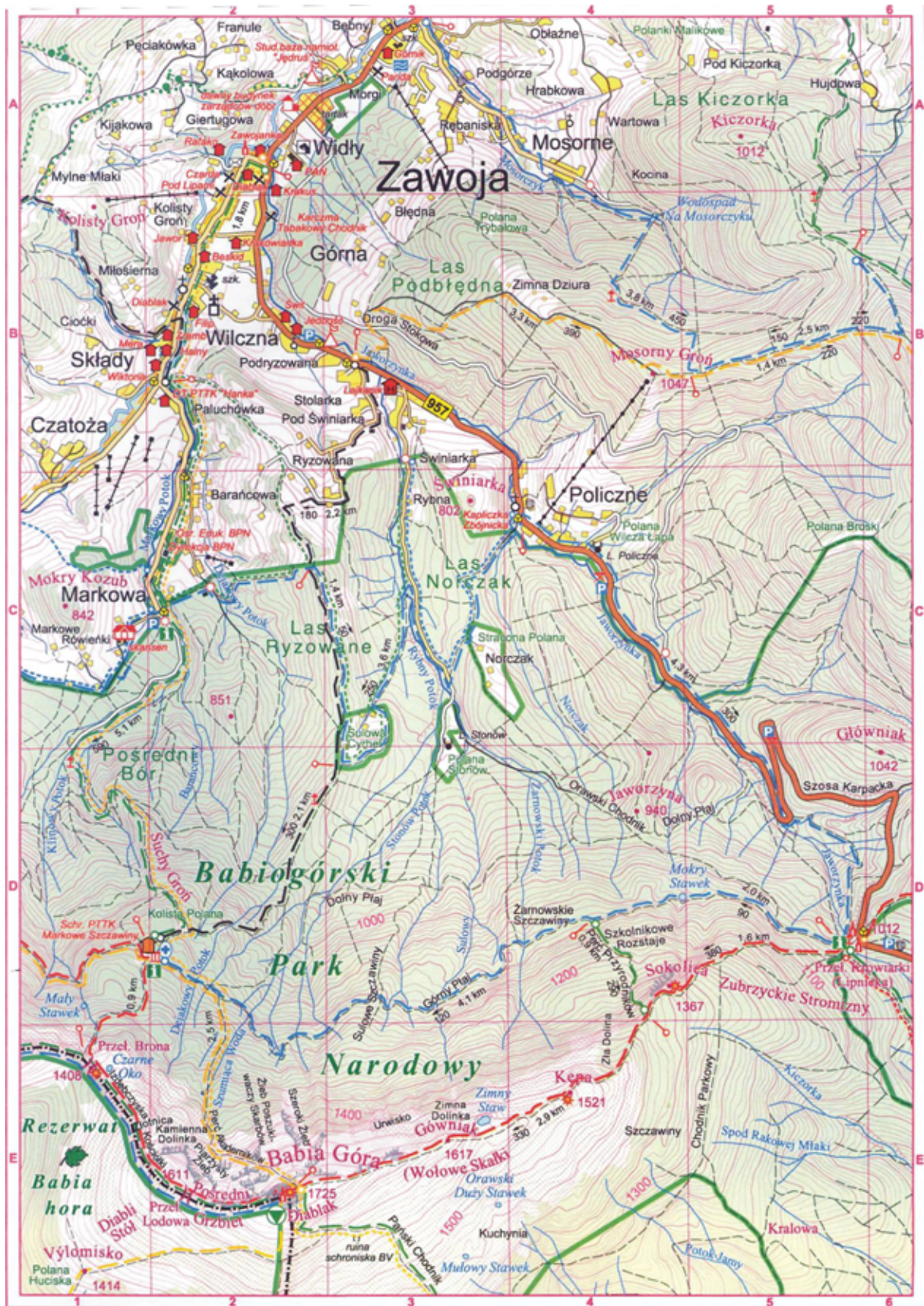

Zmiany w przeprowadzaniu egzaminu maturalnego z geografii, wynikające z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 września 2006 roku dotyczą:

- **poziomów egzaminu** – egzamin maturalny z przedmiotu geografia, wybranego przez zdającego jako przedmiot obowiązkowy może być zdawany na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym; egzamin maturalny z przedmiotu geografia, wybranego jako przedmiot dodatkowy zdawany jest na poziomie rozszerzonym;
- **czasu trwania egzaminu na poziomie rozszerzonym** – egzamin z geografii na poziomie rozszerzonym został wydłużony ze 120 minut do 150 minut;
- **konstrukcji arkusza egzaminacyjnego na poziomie rozszerzonym** – za rozwiązanie wszystkich zadań w arkuszu można otrzymać maksymalnie 60 pkt. Wśród materiałów źródłowych występuje barwna mapa szczegółowa.

Zmianie nie ulegają wymagania egzaminacyjne zapisane w Informatorze.

Aby przybliżyć zdającym wprowadzane zmiany, przedstawiamy przykładowe arkusze egzaminacyjne z geografii dla poziomu podstawowego oraz rozszerzonego. W arkuszach tych wykorzystano między innymi zadania zastosowane podczas egzaminu maturalnego z geografii w maju 2005 roku. Konstrukcja arkuszy została dostosowana do zmian wprowadzonych Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 września 2006 roku.

Babia Góra, Zawoja

Mapa w skali 1:30 000

poziomice co 10m

	las, kosodrzewina
	teren: zabudowany, przemysłowy
	zagroda, budynek
	droga główna
	droga asfaltowa, zakaz ruchu, przystanek PKS
	droga utwardzana, most
	inna droga (ścieżka), przecinka
	wyc. narciarski: krzeselkowy, orczykowy
	poziomice, skarpa ziemna
	punkt wysokości, przełęcz
	skała (urwisko skalne), gołoborze
	rzeka, rzeczka, strumień
	staw, wodospad, źródło
	skansen, inny zabytek, muzeum
	pomnik, ruina, punkt widokowy
	kaplica, kościół
	kapliczka, krzyż
	hotel, schronisko, inne obiekty noclegowe
	restauracja, bar, poczta
	pole biwakowe, posterunek GOPR
	wiata turystyczna, miejsce odpoczynku
	kąpielisko, parking
	stadnina, leśniczówka
	punkt informacji turyst. BgPN, rezerwat przyrody
	granica Babiogórskiego Parku Narodowego
	granica państwa, przejście graniczne turystyczne
	szlak turystyczny PTTK
	początek szlaku turystycznego
	szlak rowerowy
	inny szlak pieszy
	ścieżka edukacyjna BgPN
	długość odcinka szlaku oraz przewyższenie (suma podejść) we wskazanym kierunku (w metrach)

Opracowanie mapy:
Wydawnictwo Kartograficzne "Compass"; www.compass.krakow.pl

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron i **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. W rozwiązaniach zadań przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków), linijki, lupy oraz kalkulatora.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **50 punktów**

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadania 1–8 rozwiąż, korzystając z barwnej mapy „Babia Góra – Zawoja”.

Zadanie 1 (1 pkt)

Zapisz skalę liczbową mapy „Babia Góra – Zawoja” w postaci skali mianowanej.

Skala mianowana –

Zadanie 2 (2 pkt)

Oblicz różnicę wysokości, jaką musi pokonać turysta na odcinku trasy od źródła potoku Szumiąca Woda (E2) na Diablak (szczyt Babiej Góry). Zapisz obliczenia.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 3 (1 pkt)

Turyści często wychodzą na Babią Górę, by podziwiać z niej wschód słońca.

Na podstawie mapy podaj dwie cechy krajobrazu decydujące o tym, że jest to jedno z najbardziej widokowych miejsc w Polsce.

.....
.....
.....

Zadanie 4 (2 pkt)

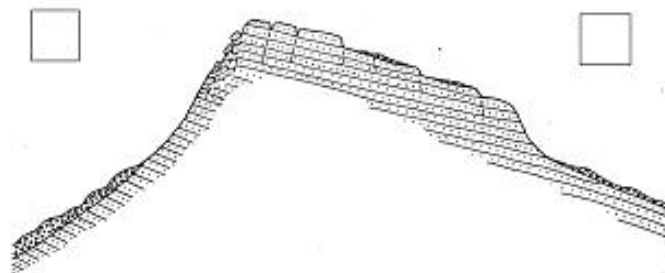
Podaj trzy cechy zagospodarowania terenu przedstawionego na mapie w polu B2.

1.
2.
3.

Zadanie 5 (1 pkt)

Korzystając z mapy oraz zamieszczonego niżej schematu, przedstawiającego szczytowe partie Babiej Góry, wykonaj polecenie:

Na podstawie analizy przebiegu poziomic zaznacz na schemacie w pustych okienkach: stok północny (N) i południowy (S). Uzasadnij swój wybór.

Źródło: *Matka niepogód*, A. Łączak, [w]: *Babiogórskie ścieżki*, Poznań 1995.

Zadanie 8 (2 pkt)

Podaj po jednym przykładzie konsekwencji ekonomicznych i przyrodniczych rozwoju turystyki na terenie przedstawionym na mapie.

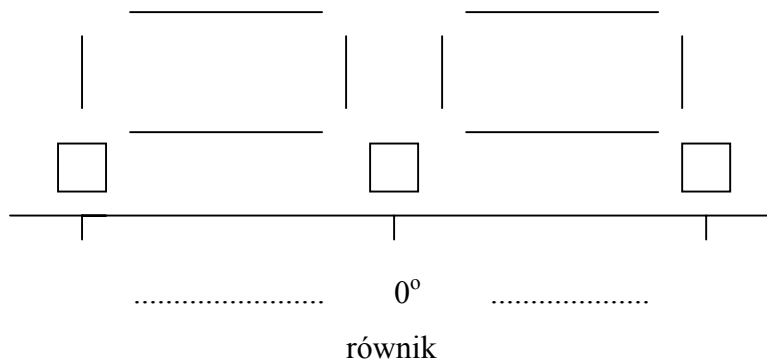
Konsekwencje ekonomiczne:

Konsekwencje przyrodnicze:

Zadanie 9 (2 pkt)

Uzupełnij poniższy schemat tak, aby przedstawiał cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej:

- wpisz w miejscach oznaczonych kropkami szerokości geograficzne zwrotników.
- dorysuj na schemacie strzałki określające kierunki przemieszczania się mas powietrza oraz wpisz w odpowiednich kwadratach litery oznaczające obszar wysokiego (W) i niskiego (N) ciśnienia atmosferycznego.

Zadanie 10 (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując odpowiednie typy klimatu, formacje roślinne i charakterystyczne (typowe) rośliny, wybrane z podanych poniżej.

Typ klimatu: równikowy wybitnie wilgotny, umiarkowany chłodny, subpolarny.

Formacja roślinna: tajga, sawanna, las równikowy.

Charakterystyczne (typowe) rośliny: wysokie trawy i akacje, mchy i porosty.

Lp.	Typ klimatu	Formacje roślinne	Charakterystyczne rośliny
1			kakaowce i liany
2	podrównikowy suchy		
3			świerki i modrzewie
4		tundra	

Zadanie 11 (2 pkt)

Uzupełnij niżej zamieszczone zdania właściwymi terminami geograficznymi:

- a) Obszar, z którego wody spływają do jednego zbiornika wodnego, to
- b) Obszar, z którego wody spływają dopływami do rzeki głównej, to
- c) Czasowe zatrzymanie wody w zlewni opóźniające jej odpływ np. do rzeki, to

Zadanie 12 (3 pkt)

Wymienione regiony świata: *Gobi, Jawa, Grenlandia, Nizina Chińska, Himalaje, Riwiera Francuska (Lazurowe Wybrzeże)* podziel na dwie grupy według kryterium gęstości zaludnienia. Do każdego regionu dobierz (z niżej podanych) właściwą barierę lub atrakcję osadniczą.

Barierzy osadnicze: wodna, grawitacyjna, termiczna.

Atrakcje osadnicze: żyzne gleby powulkaniczne, żyzne gleby mady, dogodny klimat podzwrotnikowy (śródziemnomorski).

Regiony o dużej koncentracji ludności:

Atrakcje osadnicze:

.....
.....
.....

Regiony o małej koncentracji ludności:

Barierzy osadnicze:

.....
.....
.....

Zadanie 13 (2 pkt)

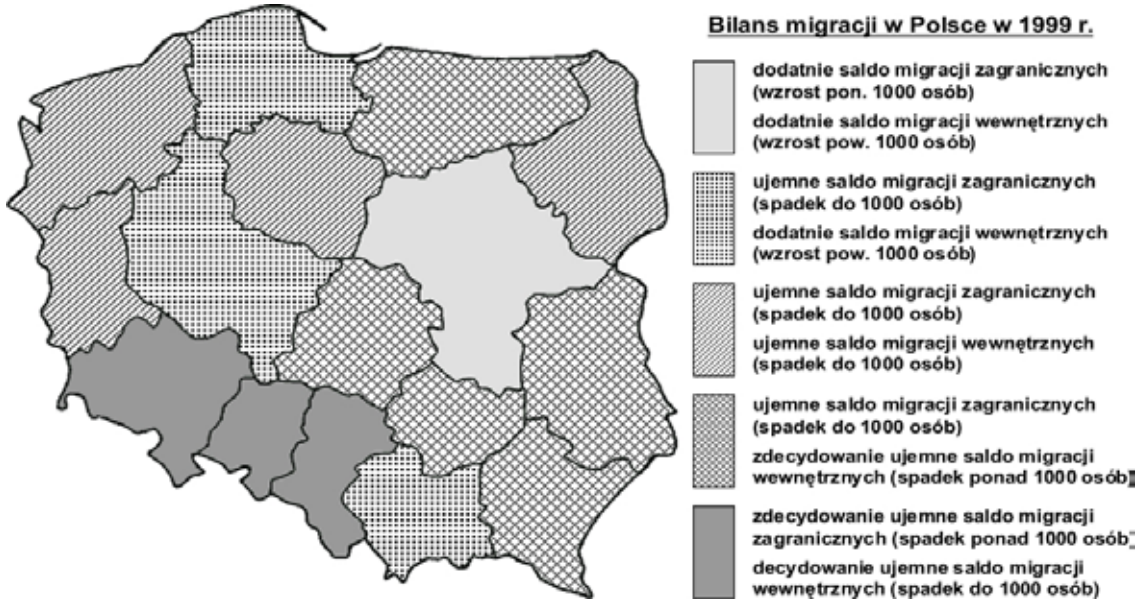
Oznacz literą P – zdania prawdziwe, literą F – zdania fałszywe.

Poniższe zdania dotyczą ludności Polski.

- a) Ludność w wieku produkcyjnym stanowi powyżej 30% ogółu ludności.
- b) W ostatnich latach wzrasta udział zatrudnienia w usługach.
- c) Największy współczynnik feminizacji jest w grupie wieku 80 i więcej lat.
- d) Najwięcej bezrobotnych jest wśród ludności z wykształceniem wyższym.
- e) Więcej ludności mieszka na wsi niż w miastach.

Zadanie 14 (2 pkt)

Posługując się poniższą mapą przedstawiającą bilans migracji w Polsce wyjaśnij, podając po dwa argumenty, przyczyny dodatniego lub ujemnego salda migracji w województwie śląskim i mazowieckim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Geografia, Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego...*, Praca zbiorowa

Wniosek:

.....

.....

.....

Wyjaśnienie przyczyny salda migracji:

Województwo mazowieckie:

.....

.....

.....

.....

Województwo śląskie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15 (1 pkt)

Zakreśl dwa zdania charakteryzujące cechy wód podziemnych Żuław Wiślanych.

- a) Zalegają bardzo płytko.
- b) Zalegają bardzo głęboko.
- c) Są zanieczyszczone, ponieważ rozkładające się w wodzie cząstki organiczne zawierają metan i związki żelaza.
- d) Nie są zanieczyszczone, ponieważ zalegają w aluwiach.

Zadanie 16 (1 pkt)

Przeczytaj uważnie poniższy fragment tekstu dotyczący plemienia Penanów z Borneo.

Na podstawie podanych informacji sformułuj problem (dotyczący środowiska przyrodniczego lub ekologii), który Penanowie muszą rozwiązać.

150 kilometrów w górę Baram, nad rzeką Tutoh, leży osada Penanów – Long Iman. Mój przyjaciel Mutang poszedł właśnie zapolować na dzikie świnie. Jego ojciec Tu`o, wódz tutejszej wspólnoty urodził się w dżungli w czasach, gdy większość Penanów trudniła się myślistwem i zbieractwem. Obecnie ten kraj ma 33% udziału w światowym eksporcie tropikalnego drewna. W miarę jak ubywa drzew, Penanowie, pozbawieni naturalnej bazy życiowej, jaką stanowił las, migrują do państwowych osad, które buduje dla nich rząd, by wywabić tubylców z dżungli. W efekcie tych działań z siedmiotysięcznej dziś populacji Penanów koczownicze życie wiedzie najwyżej 300.

Obiecane budynki użyteczności publicznej – szkoły i szpitale nigdy nie stanęły. Pracy jest tu niewiele – można się wynająć do prostych robót przy wyrębie. Las jest ich ojczyzną i domem, cała ich historia została utrwalona w tutejszym pejzażu. [...]

Po drodze [...] pokazuje nam liście roślin posiadających moc uzdrawiania. Rosną tu drzewa wytwarzające rzadkie gatunki żywicy – cenny towar w handlu wymiennym z wędrującymi kupcami [...]. Najważniejszą rośliną jest tu sagowiec – drzewo życia.

Źródło: na podstawie Wade Davis, *Czy pozwolimy rdzennym kulturom ewaluować na ich własnych warunkach?*, [w]: „National Geographic Polska”, październik 1999.

Problem

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17 (2 pkt)

Na podstawie analizy tekstu dotyczącego plemienia Penanów z Borneo oraz własnej wiedzy, podaj dwa negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego, do których prowadzi polityka gospodarcza rządu malezyjskiego.

- 1.
- 2.

Zadanie 18 (2 pkt)

Wymień trzy negatywne skutki dla społeczności Penanów, do których prowadzi polityka rządu malezyjskiego.

1.
2.
3.

Zadanie 19 (3 pkt)

Zaproponuj trzy możliwe do przeprowadzenia działania, mające na celu poprawę warunków życia Penanów.

1.
2.
3.

Zadanie 20 (2 pkt)

Na podstawie analizy danych statystycznych sformułuj prawidłowości dotyczące:

- a) gęstości linii kolejowych w państwach europejskich na tle pozostałych krajów,
- b) tendencji zmian długości linii kolejowych w państwach o różnym stopniu rozwoju gospodarczego.

Kraj	Linie kolejowe w eksploatacji w tys. km						Gęstość linii kolejowych w km/100 km ²
	1950	1960	1970	1980	1990	1997	
Australia	43,4	42,0	40,3	39,4	35,5	36,2	0,5
Belgia	5,6	4,6	4,1	4,0	3,5	3,4	11,2
Francja	41,4	38,8	36,0	33,9	34,1	31,8	5,8
Indie	54,7	56,7	59,7	60,9	62,0	62,8	1,9
Niemcy	47,0	47,8	47,8	45,9	44,1	38,4	10,0
Rumunia	10,9	11,0	11,0	11,1	11,3	11,4	4,8
USA	360,1	350,0	331,9	288,1	192,7	164,4	1,7

Źródło: *Tablice geograficzne*, Warszawa 2001

Prawidłowości:

- a)
-
- b)
-
- c)
-

Zadanie 21 (2 pkt)

Z wymienionych niżej określ trzech, które dotyczą krajów wysoko rozwiniętych:

- a) W strukturze wiekowej duży udział ludności w podeszłym wieku.
- b) Przewaga surowców w strukturze towarowej eksportu.
- c) Przewaga zatrudnienia w rolnictwie.
- d) Znaczny udział usług w tworzeniu PKB.
- e) Duże zasoby taniej siły roboczej.
- f) Duże zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca.

Zadanie 22 (2 pkt)

Podaj dwa czynniki decydujące o wzroście znaczenia gazu ziemnego wśród innych rodzajów surowców energetycznych.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23 (2 pkt)

Wymień dwie, niezwiązane ze środowiskiem naturalnym, przyczyny słabego rozwoju gospodarczego państw Afryki.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 24 (2 pkt)

Globalizację można różnie oceniać. Jak każdy proces o charakterze światowym, ma swe pozytywne, ale i również negatywne strony.

Podaj po jednym przykładzie argumentów podawanych przez zwolenników i przeciwników globalizacji.

Zwolennicy (korzyści)

.....

.....

Przeciwnicy (zagrożenia)

.....

.....

Zadanie 25 (2 pkt)

Do każdego z niżej podanych narodów dopisz nazwę państwa, w którym walczy on o uzyskanie niepodległości.

- a) Kurdowie –
- b) Palestyńczycy –
- c) Czeczeńcy –

Zadanie 26 (2 pkt)

Do odpowiedniego opisu dobierz miejsca konfliktów (Bałkany, Cypr, Irlandia, Korsyka).

- a) Konflikt katolików i protestantów w północno-wschodniej części wyspy –
- b) Podział wyspy na części zamieszkałe przez ludność turecką i grecką –
- c) Najbardziej krwawy konflikt europejski od czasu zakończenia II wojny światowej, którego źródłem była mozaika etniczna, religijna, kulturowa i gospodarcza –

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera **13 stron** i **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. W rozwiązaniach zadań przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków), linijki, lupy oraz kalkulatora.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **60 punktów**

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadania 1–7 rozwiąż, korzystając z barwnej mapy „Babia Góra – Zawoja”.

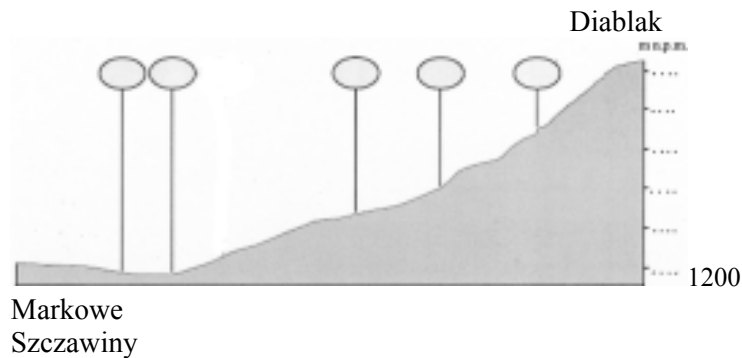
Zadanie 1 (1 pkt)

Wydzielony z Babiogórskiego Parku Narodowego teren przysiółka Sulowa Cyrhel ma na mapie 1 cm² powierzchni.

Podaj powierzchnię tego obszaru w terenie.

Zadanie 2 (2 pkt)

Poniższy przekrój topograficzny wykonano wzdłuż żółtego szlaku turystycznego ze schroniska w Markowych Szczawinach (D1) na Diablak.

Wpisz w zaznaczone na rysunku miejsca (elipsy) numery, którymi oznaczono następujące obiekty:

- 1 – Dejakowy Potok,
- 2 – źródło potoku Szumiąca Woda,
- 3 – rozgałęzienie szlaków turystycznych,
- 4 – granica zasięgu lasu,
- x – wpisz w puste miejsce.

Zadanie 3 (1 pkt)

Opisz na przekroju w zadaniu nr 2 skalę pionową, wpisując odpowiednie wartości liczbowe.

Zadanie 4 (2 pkt)

Podaj nazwy metod prezentacji zjawisk, za pomocą których na mapie „Babia Góra – Zawoja” przedstawiono:

- a) występowanie lasów –
- b) obiekty noclegowe –
- c) wysokości nad poziom morza –

Zadanie 5 (1 pkt)

Zaznacz, na której z podanych niżej kulminacji pasma Babiej Góry, słońce góruje najwcześniej. Odpowiedź uzasadnij.

- A. Diablak.
- B. Gówniak.
- B. Kępa.
- D. Sokolica.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 6 (2 pkt)

Na podstawie mapy opisz układ przestrzenny Zawoi między przysiółkami Widły i Składy, wyjaśniając, co zdecydowało o takim rozmieszczeniu zabudowy.

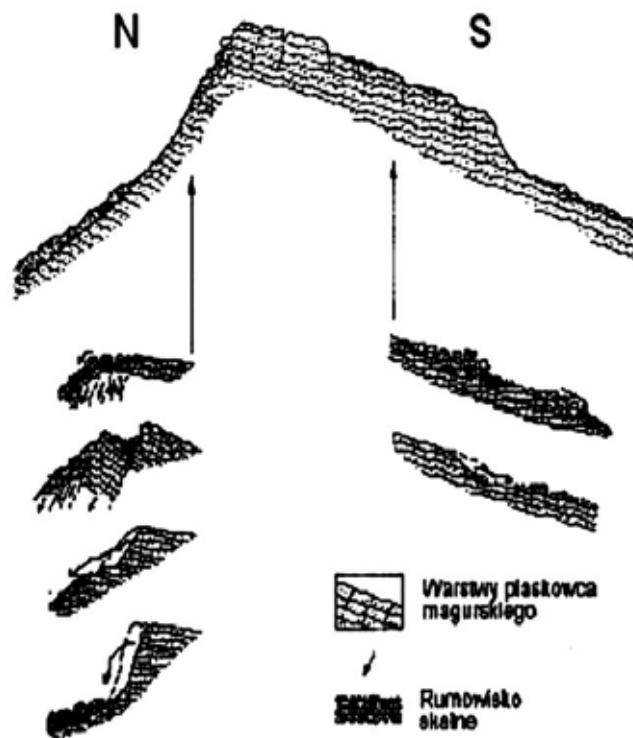
.....
.....
.....
.....

Zadanie 7 (2 pkt)

Korzystając z mapy oraz zamieszczonego niżej schematu, wykonaj polecenia a) i b).

- a) Podaj jeden z czynników, który zdecydował o odmiennym ukształtowaniu obu stoków w wysoko wzniesionej części Babiej Góry.
- b) Podaj przykład ruchów masowych występujących w rejonie Babiej Góry.

Schemat „Ruchy masowe w wysoko wzniesionej części Babiej Góry”

Zadanie 8 (2 pkt)

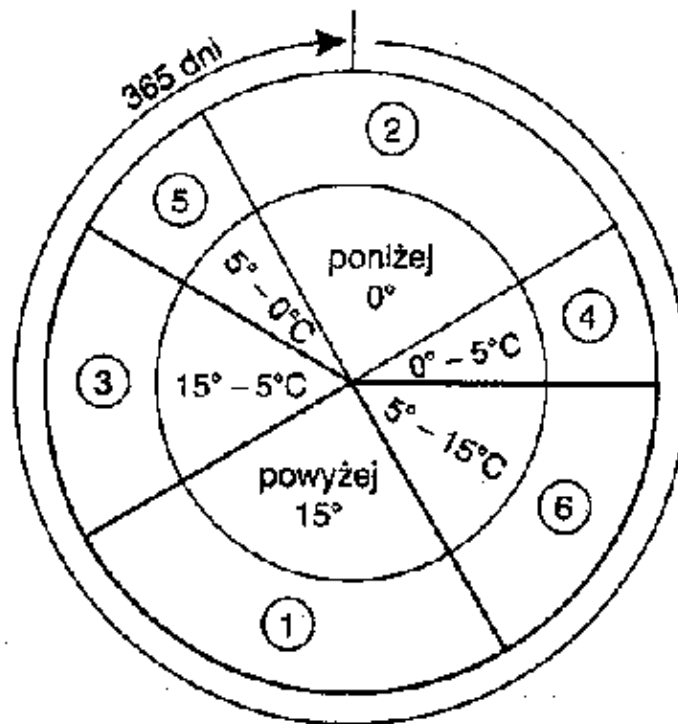
Spośród podanych niżej miejscowości, wybierz i wpisz w odpowiednie miejsce tę, w której:

- a) w lecie długość dnia jest większa niż w pozostałych
- b) w zimie długość dnia jest większa niż w pozostałych

- A. Słubice 52°20' N 14°22' E
B. Brześć 52°07' N 23°40' E
C. Łeba 54°40' N 17°30' E
D. Zakopane 49°20' N 19°50' E

Zadanie 9 (2 pkt)

Schemat przedstawia termiczne pory roku w Polsce.

Źródło: na podstawie P. Wład, *Geografia – bogactwo przyrodnicze Ziemi*, Piaseczno 2003

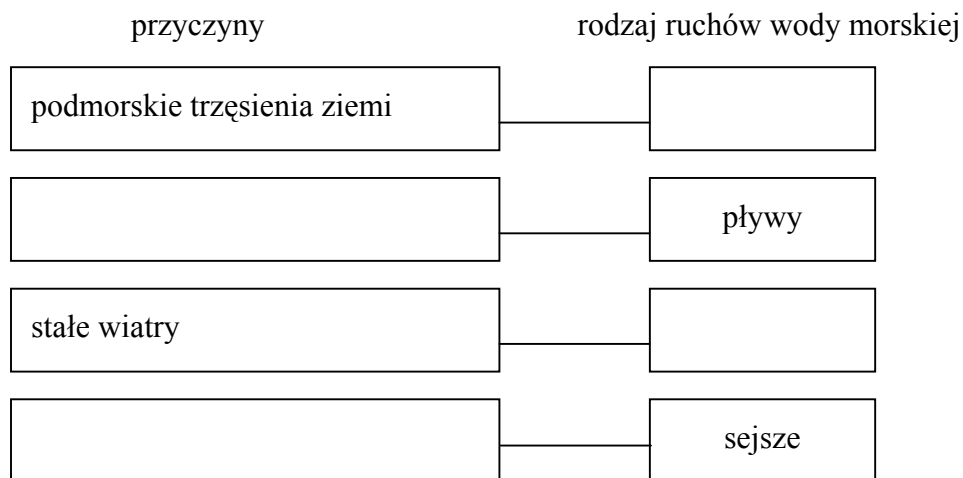
a) Przyporządkuj poszczególnym wartościom temperatury nazwy pór roku:

1. 2.
3. 4.
5. 6.

b) Wpisz numery tych pór roku, w których odbywa się wegetacja roślin:

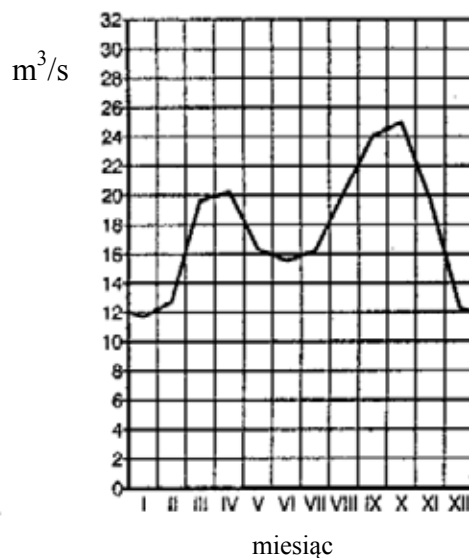
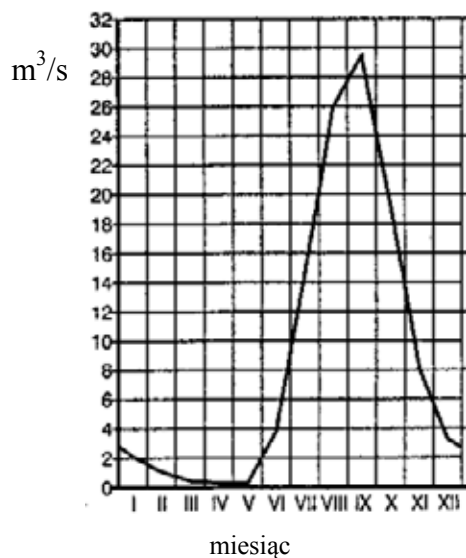
Zadanie 10 (2 pkt)

Uzupełnij schemat dotyczący ruchów wody morskiej tak, aby powstały ciągi przyczynowo-skutkowe.

Zadanie 11 (2 pkt)

Wykresy przedstawiają stany miesięczne wielkości przepływów dwóch rzek o ustroju (reżimie) śnieżno-deszczowym i deszczowym-monsunowym.

.....
.....
Pod każdym z wykresów wpisz właściwy typ ustroju. Podaj przyczyny wysokich stanów wody w rzekach przedstawionych na wykresach.

Zadanie 12 (2 pkt)

Uzupełnij tabelę obrazującą genezę i wiek wybranych surowców mineralnych Polski.

Lp.	Surowiec mineralny (skalny)	Okres powstania	Geneza
1		karbon	w wyniku karbonatyzacji obumarłych szczątków roślin
2	sól kamienna	perm	
3		jura	w wyniku nagromadzenia zwierzęcych szczątków węglanowych w środowisku morskim
4	bazalt	trzeciorzęd	

Zadanie 13 (2 pkt)

W tabeli zestawiono czynniki, procesy i formy polodowcowe.

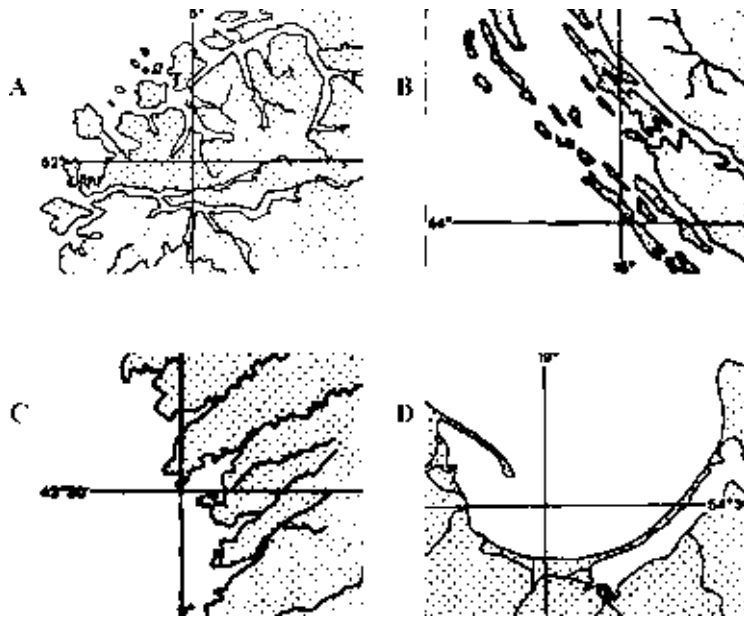
Uzupełnij tabelę tak, aby powstały ciągi przyczynowo-skutkowe.

Lp.	Czynnik	Proces	Forma
1			cyrk lodowcowy (kar)
2	wody fluwiogłacjalne	erozja wzdłuż czoła lądolodu	
3			sandr
4	lądolód	akumulacja przed czołem lądolodu	

Zadanie 14 (3 pkt)

Rysunki przedstawiają typy wybrzeży morskich.

a) Rozpoznaj i wpisz pod rysunkami nazwy typów wybrzeży.

Źródło: S. Piskorz, St. Zając, *Geografia Świat i Polski*, Warszawa 1995

b) Opisz genezę typu wybrzeża przedstawionego na rysunku A.

.....

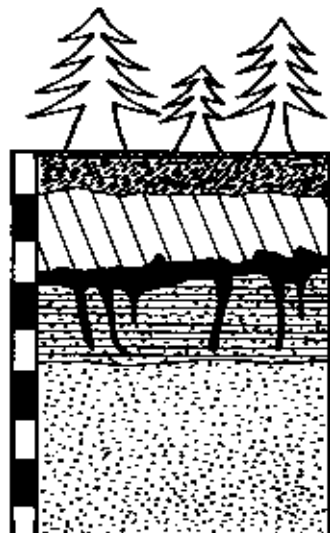
.....

.....

.....

Zadanie 15 (1 pkt)

Rysunek przedstawia profil glebowy.

- ściółka
-
- poziom wymywania
-
- skała macierzysta

Wpisz na rysunku brakujące nazwy poziomów glebowych.

Zadanie 16 (2 pkt)

Uzupełnij poniższe związki przyczynowo-skutkowe tak, aby przedstawiały schemat:

Skąła macierzysta → typ gleby → urodzajność → wykorzystanie rolnicze (uprawy)

Np. gliny lodowcowe → gleby brunatne → średnio urodzajne → uprawa: np. jęczmień

a) nanosy w dolnym biegu rzeki → → →

b) → bielcowe → →

Zadanie 17 (2 pkt)

Na podstawie poniższych informacji podaj nazwę pięter roślinnych występujących w Polsce:

a) Występuje powyżej górnej granicy lasu, a poniżej hal w Tatrach.

.....

b) Występuje bezpośrednio powyżej piętra lasów mieszanych jodłowo-bukowych w Sudetach i w Tatrach.

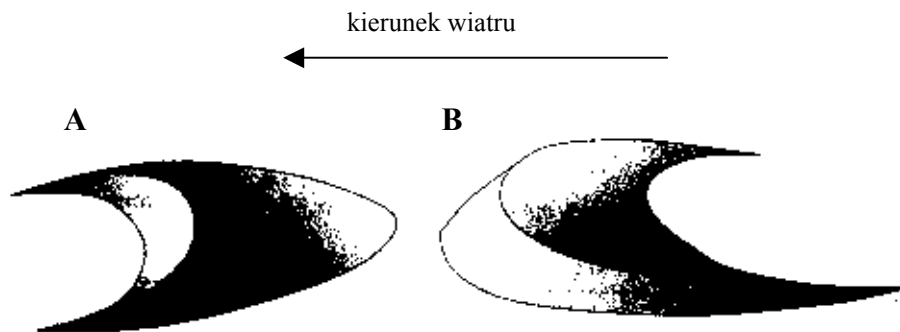
.....

c) Występuje powyżej piętra lasów bukowych (i zarośli olchy kosej) w Bieszczadach.

.....

Zadanie 18 (3 pkt)

Rysunki przedstawiają wydmy paraboliczną i barchan.

.....

a) Wpisz pod rysunkami właściwy typ wydmy.

b) Wyjaśnij przyczyny różnego ustawienia ramion wydmy A i B w stosunku do kierunku wiatru.

.....

.....

.....

Zadanie 19 (2 pkt)

Napisz, między jakimi odmianami człowieka (wielkimi rasami) najczęściej pojawiały się konflikty w:

- a) Republice Południowej Afryki: i
- b) Ameryce Północnej w początkach kolonizacji: i
- c) Australii w początkach kolonizacji: i

Zadanie 20 (3 pkt)

W tabeli zamieszczono dane dotyczące ludności województwa małopolskiego w roku 2000.

Liczba ludności w tysiącach	Przyrost naturalny	Saldo migracji
	w ‰	
3216	1,3	-0,5

Korzystając z danych w tabeli, wykonaj polecenia. Zapisz obliczenia.

- a) Oblicz, o ile osób zwiększyła się liczba ludności województwa małopolskiego w 2000 roku w wyniku przyrostu naturalnego.

.....

.....

.....

- b) Oblicz, o ile więcej osób wyjechało niż przybyło do województwa małopolskiego w 2000 roku.

.....

.....

.....

- c) Oblicz przyrost rzeczywisty ludności województwa małopolskiego w roku 2000. Podaj, czy liczba mieszkańców zwiększyła się, czy zmniejszyła i o ile osób.

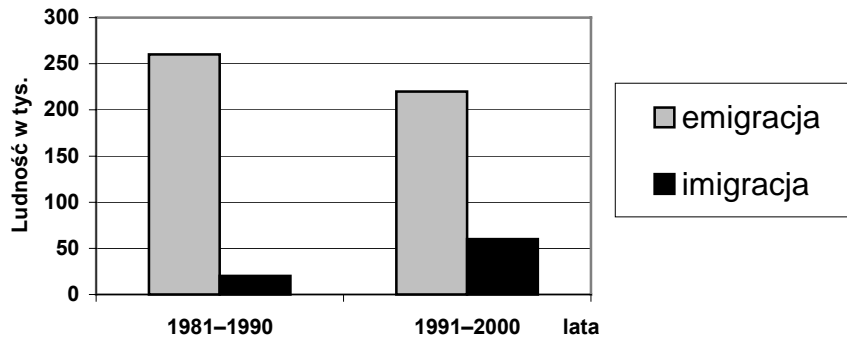
.....

.....

.....

Zadanie 21 (2 pkt)

Wykres ilustruje wielkość migracji ludności Polski w latach: 1981–1990 i 1991–2000.

Źródło: T. Michalski, E. Sołohubiak-Borchert *Geografia I* Nowa Era 2002

Z prognoz wynika, że w najbliższych latach saldo migracji zewnętrznych będzie zbliżało się do zera.

Podaj trzy najważniejsze argumenty, jakimi kierowali się autorzy prognozy.

.....

.....

.....

Zadanie 22. (2 pkt)

Sytuacja gospodarcza Polski po roku 1989 ulega zmianom.

Wyjaśnij podane niżej terminy, obrazujące sytuację gospodarczą w naszym kraju po 1989 roku.

Restrukturyzacja przemysłu

.....

.....

Reprywatyzacja

.....

.....

Zadanie 23. (2 pkt)

Podaj dwie pozytywne i dwie negatywne konsekwencje restrukturyzacji przemysłu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24 (2 pkt)

Według FAO jedną z przyczyn głodu i niedożywienia na świecie jest szybki wzrost liczby ludności.

a) Podaj dwa regiony świata (lub kraje), w których przyczyną głodu jest wysoki przyrost naturalny.

.....

.....

b) Napisz, dlaczego tak trudno zlikwidować przyczyny głodu i niedożywienia na świecie.

.....

.....

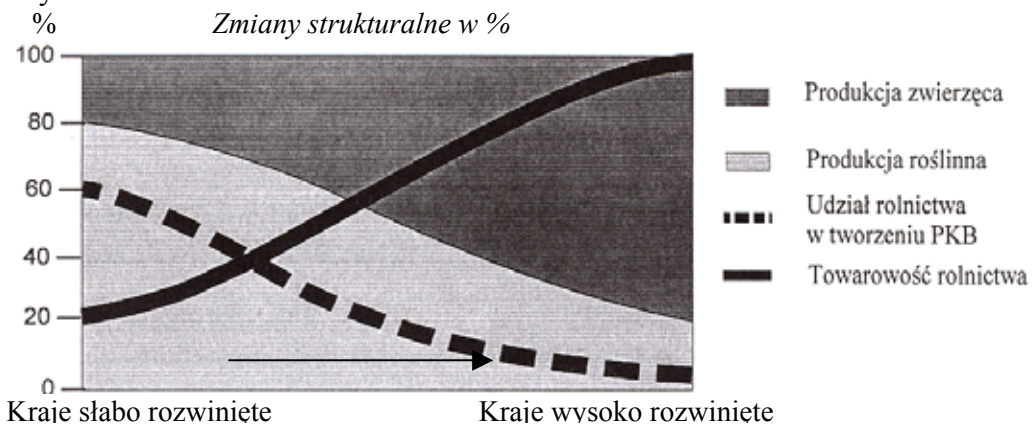
.....

.....

.....

Zadanie 25 (1 pkt)

Na wykresie przedstawiono zmiany strukturalne zachodzące w rolnictwie wraz z rozwojem gospodarczym.

Odczytaj z wykresu i zapisz trzy zmiany strukturalne dotyczące rolnictwa, które zachodzą wraz z rozwojem gospodarczym.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 26 (2 pkt)

Podaj przyczyny zmian towarowości rolnictwa i jego udziału w tworzeniu PKB związanych ze wzrostem rozwoju gospodarczego kraju. Wykorzystaj do rozwiązania zadania informacje zawarte na wykresie w zadaniu 25 oraz własną wiedzę.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (2 pkt)

Podaj nazwę parku narodowego w Polsce, który jest obiektem wpisanym na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Napisz, jaka jest przyczyna uznania tego parku za obiekt przyrodniczy Dziedzictwa Światowego.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 28. (2 pkt)

Na podstawie danych zawartych w poniższej tabeli wykonaj polecenia.

Eksport i import w mld dolarów USA w 2000 r.

Kraj	Import	Eksport	Bilans handlu
Niemcy	500,9	549,7	+48,8
Japonia	379,7	479,3	
Polska	48,9	31,7	
Turcja	54,5	27,8	-26,7

Źródło: Mały rocznik statystyczny Polski 2002, GUS, Warszawa 2003

- a) Oblicz bilans handlu zagranicznego Polski i Japonii i wpisz te wartości do tabeli.
b) Porównaj bilans handlowy Niemiec i Turcji i oceń, który z nich jest korzystniejszy dla gospodarki kraju. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

Zadanie 29 (3 pkt)

Przeczytaj uważnie zamieszczony poniżej fragment artykułu „Raport o stanie Ziemi” i na jego podstawie wykonaj polecenia.

[...] *Wielkie zapory zakłócają migracje ryb, a spiętrzone wody zatapiają cenne zabytki kultury. W 1950 roku na świecie istniało 5 000 wielkich (o wysokości ponad 15 metrów) tam. Do roku 2000 ich liczba wzrosła do 45 000. Znaczy to, że codziennie oddano do użytku 2 zapory – w tym jedną na terenie Chin. Budowa wysokiej na 185 metrów i długiej na 2 km Zapory Trzech Przełomów na rzece Jangcy (ukończenie budowy planuje się na rok 2009) prawdopodobnie będzie wymagać przesiedlenia 2 mln ludzi, a tafla jeziora przykryje około 97 000 ha gruntów ornych. Rio Grande, przegradzana tamami w ubiegłym roku wyschła przed ujściem [...].*

Źródło: „National Geographic Polska”, Nr 12 (39) grudzień 2002.

a) Wskaż po dwa negatywne skutki, jakie niesie za sobą budowa tam zaporowych dla środowiska przyrodniczego i dla gospodarki człowieka.

.....

.....

.....

.....

.....

b) Wymień, dwa inne niż wymienione w artykule, negatywne skutki budowy jezior zaporowych.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 30 (1 pkt)

Z podanego niżej zestawienia działań podkreśl trzy, które służą zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

- A. Wzrost wykorzystania alternatywnych źródeł energii.
- B. Wzrost wykorzystania energii jądrowej w produkcji energii elektrycznej.
- C. Wzrost zużycia węgla kamiennego i brunatnego na świecie w produkcji energii elektrycznej.
- D. Budowa elektrowni wodnych.
- E. Rozpowszechnienie alternatywnych źródeł energii służących do napędu środków transportu.

Zadanie 31 (2 pkt)

Wyjaśnij wpływ pasatów i zachodnioaustralijskiego prądu morskiego na występowanie wielkich obszarów pustynnych i częste występowanie suszy w Australii.

.....

.....

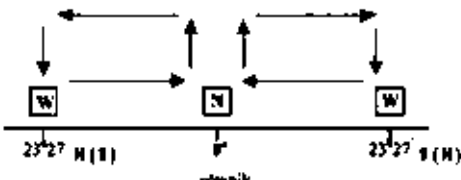
.....

.....

.....

ARKUSZ – POZIOM PODSTAWOWY
MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Suma pkt	Kryteria zaliczenia
1	1cm – 0,3 km lub 1 cm – 300 m lub 1cm – 0,3 km	0–1	Za prawidłowy zapis skali 1 pkt
2	Wysokość źródła: pomiędzy 1320 a 1330 m n.p.m. Różnica wysokości: od 395 m do 405 m.	0–2	Za poprawny sposób obliczenia 1 pkt Za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik 1 pkt
3	Np.: - rozległy widok (z najwyższego punktu w terenie), - malowniczy krajobraz (gołoborza, żleby, urwiska skalne, staw, potoki górskie).	0–1	Za poprawne podanie dwóch cech 1 pkt
4	Cechy np.: - stosunkowo dużo terenów zabudowanych zwłaszcza w części północnej, - w zakresie infrastruktury turystycznej (dobrze rozwinięta baza noclegowa, baza gastronomiczna itp.), - obecność drogi głównej w północno-wschodniej części kwadratu.	0–2	Za poprawne podanie: - dwóch cech zagospodarowania terenu 1 pkt - trzech cech zagospodarowania terenu 2 pkt
5	Lewe okienko – N, prawe okienko – S. Uzasadnienie, np: widać to z rysunku poziomic, które zbliżają się do siebie w przypadku większej stromizny (większego nachylenia terenu).	0–1	Za poprawne oznaczenie obu kierunków oraz podanie uzasadnienia 1 pkt
6	Np.: Początkowo idziemy w kierunku południowym, drogą asfaltową wzdłuż wsi Zawoja, po drodze mijamy przystanek autobusowy i budynek Ośrodka Edukacji i Dyrekcji BPN, dochodzimy do granicy BPN, gdzie znajduje się parking, punkt informacji turystycznej i przystanek autobusowy. Od granicy BPN idziemy lasem, drogą utwardzoną do wiaty turystycznej, skąd szlak prowadzi ścieżką, przez Kolistą Polanę do schroniska na Markowych Szczawinach, tu znajduje się muzeum, punkt informacji turystycznej i posterunek GOPR.	0–3	Za uwzględnienie w opisie: – kierunku marszu 1 pkt – dwóch lub więcej rodzajów dróg 1 pkt – dwóch lub więcej obiektów istotnych dla turysty 1 pkt

7	Np.: a) piesza – szlaki turystyczne, b) narciarska – wyciągi narciarskie, c) wspinaczkowa – strome ściany skalne.	0–2	Za poprawne podanie po jednym przykładzie walorów dla: – dwóch rodzajów turystyki 1 pkt – trzech rodzajów turystyki 2 pkt
8	Konsekwencje ekonomiczne np.: – rozwój bazy gastronomicznej, noclegowej. Konsekwencje przyrodnicze np.: – skażenie środowiska poprzez zwiększoną ilość ścieków komunalnych, śmieci.	0–2	Za poprawne podanie przykładu do każdego typu konsekwencji 1 pkt
9	a) 23°27'N; 23°27'S lub 23°30'N; 23°30'S b) schemat 	0–2	a) Za prawidłowe wpisanie szerokości geograficznych..... 1 pkt b) Za prawidłowe narysowanie na schemacie strzałek i wpisanie ośrodków ciśnienia 1 pkt
10	Wiersz 1: równikowy wybitnie wilgotny, las równikowy. Wiersz 2: sawanna, wysokie trawy i akacje. Wiersz 3: umiarkowany chłodny, tajga. Wiersz 4: subpolarny, mchy i porosty.	0–2	Za poprawne uzupełnienie wierszy: – dwóch lub trzech 1 pkt – czterech 2 pkt
11	a) zlewisko, b) dorzecze (zlewnia), c) retencja.	0–2	Za wpisanie prawidłowo nazw: – dwóch terminów geograficznych 1 pkt – trzech terminów geograficznych 2 pkt
12	Regiony o dużej koncentracji ludności: Jawa – żyzne gleby powulkaniczne, Nizina Chińska – żyzne gleby mady, Riwiera Francuska – dogodny klimat śródziemnomorski. Regiony o małej koncentracji ludności: Gobi – wodna, Grenlandia – termiczna, Himalaje – grawitacyjna.	0–3	Za poprawne pogrupowanie według gęstości zaludnienia i przyporządkowanie bariery lub atrakcji osadniczej do: – dwóch lub trzech regionów 1 pkt – czterech lub pięciu regionów 2 pkt – sześciu regionów 3 pkt
13	a) – P b) – P c) – P d) – B e) – B	0–2	Za poprawne odpowiedzi: – trzy lub cztery 1 pkt – pięć 2 pkt

14	<p>Województwo mazowieckie, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – saldo migracji w województwie mazowieckim wynika z nagromadzenia przedsiębiorstw, zakładów przemysłowych i usługowych, placówek edukacyjnych, tworzących duży rynek pracy, co daje szersze możliwości zdobycia zatrudnienia, – saldo migracji wynika ze stołecznej funkcji Warszawy. <p>Województwo śląskie, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – saldo migracyjne spowodowane jest odpływem ludności w wyniku bezrobocia strukturalnego (zamykanie kopalń i zakładów przemysłowych z nimi związanych), – ludność ma dużo większą możliwość emigracji do Niemiec z uwagi na przeszłość historyczną i koligacje rodzinne. 	0–2	<p>Za poprawne wyjaśnienie salda migracji z użyciem dwóch argumentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w województwie śląskim 1 pkt – w województwie mazowieckim 1 pkt <p>lub</p> <p>Za poprawne wyjaśnienie salda migracji z użyciem jednego argumentu w województwie śląskim i jednego argumentu w województwie mazowieckim . 1 pkt</p>
15	a) i c)	0–1	Za wybranie wyłącznie a) i c) 1 pkt
16	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadmierne wycinanie lasów. 	0–1	<p>Za poprawne sformułowanie problemu 1 pkt</p>
17	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ubożenie ekosystemów, – degradacja gleb. 	0–2	<p>Za poprawne podanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednego skutku 1 pkt – dwóch skutków 2 pkt
18	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niszczenie kultury, tożsamości oraz indywidualnego stylu życia Penanów, – problemy Penanów ze zdobywaniem pożywienia, – analfabetyzm. 	0–2	<p>Za poprawne podanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednego lub dwóch skutków .. 1 pkt – trzech skutków 2 pkt
19	<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaprzestanie lub zmniejszenie wycinki lasów, – tworzenie nowych miejsc pracy: np. przy obróbce drewna, przy sadzeniu drzew, uprawie leczniczych roślin (zioł), drzew wytwarzających żywicę, – budowa szkół, szpitali. 	0–3	<p>Za logiczną propozycję:</p> <ul style="list-style-type: none"> –jednego działania 1 pkt – dwóch działań 2 pkt – trzech działań 3 pkt
20	<p>a) kraje europejskie cechuje większa gęstość linii kolejowych niż kraje pozaeuropejskie;</p> <p>b) w państwach wysoko rozwiniętych długość linii kolejowych maleje, natomiast w państwach słabiej rozwiniętych nadal rośnie.</p>	0–2	<p>Za podanie jednej poprawnej prawidłowości 1 pkt</p> <p>Za podanie dwóch poprawnych prawidłowości 2 pkt</p>

21	a), d), f)	0–2	Za poprawne wybranie określić: – dwóch 1 pkt – trzech 2 pkt
22	Np.: – wysoka kaloryczność, – małe zanieczyszczenie środowiska.	0–2	Za poprawne podanie czynników: – jednego 1 pkt – dwóch 2 pkt
23	Np. – przeszłość kolonialna, – konflikty plemienne.	0–2	Za poprawne podanie przyczyn: – jednej 1 pkt – dwóch 2 pkt
24	Argument zwolenników globalizacji np.: – uruchamianie produkcji w wielu miejscach na świecie tworzy nowe miejsca pracy oraz zapewnia zbyt na produkowane tam towary. Argument przeciwników globalizacji np.: – bezpośrednie inwestycje zagraniczne przynoszą olbrzymie zyski wyłącznie korporacjom ponadnarodowym.	0–2	Za poprawne podanie argumentu: – zwolenników globalizacji 1 pkt – przeciwników globalizacji 1 pkt
25	a) Turcja lub (Irak, Syria, Iran), b) Izrael, c) Rosja.	0–2	Za poprawne podanie nazw: - dwóch państw 1 pkt - trzech państw 2 pkt
26	a) Irlandia, b) Cypr, c) Bałkany.	0–2	Za poprawne przyporządkowania: – dwa 1 pkt – trzy 2 pkt

ARKUSZ – POZIOM ROZSZERZONY
MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Nr zad.	Przykłady poprawnych odpowiedzi	Pkt	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
1	0,09 km ² lub 90 000 m ²	0–1	Za podanie powierzchni 1 pkt
2	Od lewej 1, 3, 2, 4, x	0–2	Za poprawne oznaczenie trzech, czterech uzupełnień 1 pkt pięciu uzupełnień 2 pkt
3	Opis skali pionowej co 100 m od 1200 do 1700 m n.p.m.	0–1	Za wpisanie wszystkich poprawnych wartości 1 pkt
4	a) metoda powierzchniowa b) metoda sygnaturowa c) metoda poziomicowa (lub izolinii lub izarytmiczna)	0–2	Za poprawnie nazwane metod: dwóch 1 pkt trzech 2 pkt
5	D. Sokolica Uzasadnienie, np.: położona jest najbardziej na wschód.	0–1	Za zaznaczenie nazwy szczytu i uzasadnienie odpowiedzi ... 1 pkt
6	Opis, np.: zabudowa skupiona wzdłuż dróg. Wyjaśnienie, np.: na takie rozmieszczenie zabudowy wpływ miało występowanie płaskiego dna doliny.	0–2	Za podanie w opisie jednej cechy zabudowy 1 pkt Za wyjaśnienie rozmieszczenia zabudowy 1 pkt
7	a) np. sposób ułożenia warstw skalnych b) np. osuwiska	0–2	a) Za podanie czynnika 1 pkt b) Za podanie przykładu ruchów masowych 1 pkt
8	a) C – Łeba b) D – Zakopane	0–2	Za każdą poprawną odpowiedź po 1 pkt
9	a) kolejno: 1. lato 2. zima 3. jesień 4. przedwiośnie 5. przedzime 6. wiosna b) 1, 3, 6	0–2	a) Za poprawne przyporządkowanie wszystkich pór roku 1 pkt b) Za podanie numerów trzech pór roku 1 pkt
10	Kolejno, np.: – podmorskie trzęsienia ziemi – tsunami, – przyciąganie Księżyca i Słońca – pływy, – stałe wiatry – prądy morskie – różnice ciśnienia atmosferycznego – sejsze	0–2	Za prawidłowo utworzone: dwa, trzy ciągi przyczynowo-skutkowe 1 pkt cztery ciągi przyczynowo-skutkowe 2 pkt
11	A – deszczowy monsunowy B – śnieżno – deszczowy Przyczyny, np.: A – wysokie opady związane z monsunem letnim napływającym znad oceanu, B – wiosenne roztopy i duże opady w miesiącach letnich i jesiennych.	0–2	Za podanie poprawnego typu ustroju wraz z przyczyną po 1 pkt

12	Kolejno wierszami od góry: 1. węgiel kamienny, 2. w wyniku parowania wody morskiej, 3. skały węglanowe (wapień, margle), 4. w wyniku erupcji wulkanicznej.	0–2	Za dwa, trzy poprawnie wypełnione wiersze 1 pkt Za cztery poprawnie wypełnione wiersze 2 pkt
13	Kolejno wierszami od góry: – lodowiec górski – erozja – cyrk lodowcowy (kar) – wody fluwioglacjalne – erozja wzdłuż czoła lądolodu – pradolina – wody fluwioglacjalne (lub polodowcowe) – akumulacja – sandr – lądolód – akumulacja przed czołem lądolodu – morena czołowa	0–2	Za dwa, trzy poprawnie wypełnione wiersze 1 pkt Za cztery poprawnie wypełnione wiersze 2 pkt
14	a) kolejno: A. fiordowe, B. dalmatyńskie, C. riasowe, D. mierzejowo-zalewowe (wyrównane), b) powstaje wskutek zatopienia górskich dolin polodowcowych.	0–3	a) Za poprawne podpisanie: dwóch, trzech typów wybrzeży 1 pkt wszystkich typów wybrzeży 2 pkt b) Za opis genezy 1 pkt
15	Poziomy w kolejności od góry: – próchniczny (humusowy), – poziom wmywania (iluwalny).	0–1	Za wpisanie nazw dwóch poziomów gleby 1 pkt
16	Np.: a) nanosy w dolnym biegu rzeki – mady – urodzajne – uprawa pszenicy b) piaski – bielcowe – mało urodzajne – uprawa żyta	0–2	Za każdy poprawnie wypełniony wiersz po 1 pkt
17	a) kosodrzewina (lub kosówka), b) regiel górny, c) łąki górskie (lub połoniny lub hale).	0–2	Za poprawne dwa uzupełnienia 1 pkt Za trzy poprawne uzupełnienia 2 pkt
18	a) A. barchan B. paraboliczna b) np.: A. Barchany występują w środowisku suchym, najwolniej przesuwany jest środek wydmy z uwagi na dużą ilość piasku. B. Wydmy paraboliczne powstają w środowisku wilgotnym, w wyniku czego wilgotny piasek (lub roślinność) „przytrzymują” ramiona wydmy, a wiatr szybciej przesuwa suchy piasek w środkowej części wydmy.	0–3	Za podanie nazw dwóch wydm 1 pkt Za wyjaśnienie przyczyny dla każdego z typów wydm po 1 pkt
19	a) białą i czarną (lub europeidalną i negroidalną) b) białą i żółtą c) białą i czarną	0–2	Za poprawne uzupełnienie dwóch podpunktów 1 pkt Za poprawne uzupełnienie wszystkich podpunktów 2 pkt

20	<p>Np.:</p> <p>a) $3216 \times 1,3 = 4180,8$ (4181) osób b) $3216 \times 0,5 = 1608$ osób c) $4181 - 1608 = 2573$ osoby Liczba mieszkańców zwiększyła się o 2573 osoby.</p>	0–3	<p>Za poprawny zapis i wynik obliczeń w każdym z podpunktówpo 1pkt</p>
21	<p>Argumenty:</p> <p>Związane z emigracją, np.: – zanikanie emigracji z przyczyn politycznych, – trudności na rynku pracy w krajach UE zmniejszą emigrację ekonomiczną, – tworzenie nowych miejsc pracy w Polsce przez inwestorów zagranicznych.</p> <p>Związane z imigracją, np.: – wzrost atrakcyjności Polski jako kraju imigracyjnego, – powroty byłych emigrantów do Polski po uzyskaniu wieku emerytalnego, – tańsza siła robocza w Polsce zachęca inwestorów (w tym pochodzenia polskiego) do inwestowania i osiedlania się w Polsce.</p>	0–2	<p>Za podanie argumentów: dwóch1 pkt trzech2 pkt</p>
22	<p>Restrukturyzacja przemysłu, np.: daleko idące zmiany w wielkości i rozmieszczeniu przedsiębiorstw przemysłowych oraz przebudowa struktury gałęziowej, czemu towarzyszy unowocześnianie procesów technologicznych.</p> <p>Reprywatyzacja, np.: zwrócenie prywatnym właścicielom mienia przejętego przez państwo, ogólny proces powrotu do własności prywatnej.</p>	0–2	<p>Za poprawne wyjaśnienie każdego z terminówpo 1 pkt</p>
23	<p>Konsekwencje restrukturyzacji:</p> <p>pozytywne, np.: – tworzenie innowacyjnych przedsiębiorstw pobudzających rozwój regionu (np. montownia samochodów w Gliwicach), – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez likwidacje uciążliwych zakładów;</p> <p>negatywne, np.: – przejściowy wzrost bezrobocia, – likwidacja miejsc pracy w skali przekraczającej powstawanie nowych miejsc pracy.</p>	0–2	<p>Za podanie dwóch konsekwencji pozytywnych1 pkt Za podanie dwóch konsekwencji negatywnych1 pkt lub Za podanie jednej konsekwencji pozytywnej i jednej konsekwencji negatywnej1 pkt</p>

24	<p>a) Np.: najuboższe kraje Afryki, Ameryki Południowej, (Azji), o niskim poziomie gospodarczym. lub: Afryka, np.: Etiopia, Somalia Ameryka Południowa: Kolumbia, Ekwador (lub Azja: Indie).</p> <p>b) przyczyny, np.: – eksplozja demograficzna powoduje spadek produktu krajowego brutto na osobę, co spowalnia rozwój rolnictwa.</p>	0–2	<p>a) Za podanie dwóch regionów świata lub dwóch krajów1 pkt</p> <p>b) Za wyjaśnienie przyczyn 1 pkt</p>
25	<p>Np.: – rośnie udział produkcji zwierzęcej w produkcji rolniczej ogółem, – maleje udział produkcji roślinnej w produkcji rolniczej ogółem, – rośnie towarowość rolnictwa.</p>	0–1	Za odczytanie z wykresu trzech zmian1 pkt
26	<p>Np.: – pojawiają się nadwyżki w produkcji żywności (rośnie wydajność, rozwija się specjalizacja, podnosi się poziom kultury rolnej), – szybciej rosną ceny towarów przemysłowych i usług.</p>	0–2	Za podanie przyczyn dotyczących zmian: towarowości1 pkt udziału w tworzeniu PKB ... 1 pkt
27	<p>Białowiecki Park Narodowy. Przyczyna, np.: najlepiej zachowany fragment puszczy o charakterze pierwotnym na Niżu Europejskim.</p>	0–2	Za poprawnie podaną nazwę parku 1 pkt Za poprawną przyczynę..... 1 pkt
28	<p>a) Japonia + 99,6 Polska – 17,2 b) Dla Niemiec dodatni, a dla Turcji ujemny, korzystniejszy dla gospodarki Niemiec. <i>Uzasadnienie, np.:</i> – Niemcy uzyskują korzyści z powodu wzrostu sprzedaży poza granicami kraju, masowość produkcji obniża jej koszty, przez co wzrasta konkurencyjność wytwarzanych towarów lub: – Turcja ma wartość importu wyższą niż eksportu, co nie jest korzystne dla rozwoju jej gospodarki i może powodować brak środków finansowych na rozwój gospodarczy.</p>	0–2	<p>a) Za obliczenie bilansu dla obydwu krajów 1 pkt b) Za ocenę z uzasadnieniem1 pkt</p>

29	<p>a) Negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakłócenie migracji ryb, – zmiany wielkości przepływów wód; <p>dla gospodarki człowieka, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przesiedlenie ludności, – zniszczenie użytków rolnych <p>b) Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmiany klimatu, – naruszenie górotworu, co może spowodować wzmożenie ruchów masowych. 	0–3	<p>a) Za podanie dwóch skutków: przyrodniczych 1 pkt gospodarczych 1 pkt lub</p> <p>Za podanie jednego skutku przyrodniczego i jednego gospodarczego 1 pkt</p> <p>b) Za podanie dwóch negatywnych skutków innych niż wymienione w artykule 1 pkt</p>
30	A, B, D, E	0–1	Za wybranie trzech działań.. 1 pkt
31	<p>Wpływ pasatów, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – we wnętrzu Australii, w strefie występowania suchych i ciepłych pasatów wiejących od dynamicznych wyżów okołozwrotnikowych utrudniona jest konwekcja do wysokości, w której powstają chmury opadowe. <p>Wpływ prądu morskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zimny prąd powoduje ochłodzenie powietrza na wybrzeżu, co ogranicza powstawanie prądów konwekcyjnych i chmur opadowych. 	0–2	Za wyjaśnienie wpływu każdego z czynników po 1 pkt